

Sanat ve Çevre
Art and Environment
Uluslararası Sempozyum ve Sanat Etkinlikleri
International Symposium and Art Events

20-22 Ekim 1997

Ankara

BİR İMPARATORLUK RESSAMI:
I.K. AYVAZOVSKI'NİN YAPITLARINDA KENT

AN EMPEROR PAINTER:
I.C. AYVAZOVSKY'S TOWNSCAPES

Doç.Dr.Sema ÖNER

**BİR İMPARATORLUK RESSAMI;
I.K. AYVAZOVSKI'NİN YAPITLARINDA KENT**

Doç. Dr. Sema ÖNER

GİRİŞ

Rus Resim Okulu'nun temsilcilerinden I. K. Ayvazovski (1817-1900) 19.yüzyıl ikinci yarısında pek çok eser ortaya koymuş ve deniz konulu yapıtlarıyla ünlenmiştir.

Bir imparatorluk sanatçısı olan Ayvazovski'nin bilindiği gibi bir diğer imparatorluk sarayı ile; Osmanlı Sarayı ile de yakın bağlantıları vardır . Sanatçı, uzun yaşam ve sanat süreci içinde Sultan Abdülmecid (1839-1861), Abdülaziz (1861-1876) ve II. Abdülhamid'in saltanat yıllarında (1876-1909) İstanbul'a birçok kez gelerek Osmanlı Sarayı tarafından da konuk edilmiş, saraya sunduğu tablolar ve yüzyıl sonunda İstanbul' da açtığı sergiler nedeniyle Osmanlı sultanları tarafından nişanlarla onurlandırılmıştır (1).

Bu bildiriyle sanatçının tuvallerindeki kent görünümüne yer verilecek, döneminin kentlerini betimlerken ortaya koyduğu kişisel yorumu ve sanatçı- çevre ilişkisi Osmanlı Sarayı'na sunduğu tabloları vurgulanarak örneklendirilecektir. Diğer taraftan sanatçının kent betimlemeleri, Osmanlı Sarayına eser veren çağdaşı diğer batılı sanatçıların kent yorumları da dikkate alınarak değerlendirilecektir.

AYVAZOVSKI'NİN YAŞAM VE SANAT SÜRECİNE KISA BAKIŞ (1817-1900)

1817'de Kırım'ın Feodosia kentinde doğan Ayvazovski, yaşamının erken dönemlerini İtalyan, Rum, Türk, Ermeni ve Tatarların bulunduğu kozmopolit bir çevrede sürdürmüştür. Müziğe olan yeteneği ve genç yaşta yaptığı çizimlerle dikkati çeken Ayvazovski'nin 16 yaşındayken St. Petersburg'daki Güzel Sanatlar Akademisi'ne resim eğitimi için girişi ,yaşamında önemli bir başlangıç noktası oluşturmuştur. Akademiye girişinden iki yıl sonra ilk ödülü olan gümüş madalyayı almış,bunu 1836'daki altın madalya ile deniz betimlemelerindeki başarısı nedeniyle 1837'de verilen altın madalyalar izlemiştir. Puşkin,Gogol,Glinka ve Bruillov'un Rus kültürel yaşamında önemle yer aldığı bu dönem ve yıllarda , sanatçı için özellikle Bruillov ve onun romantik gelenek çerçevesinde oluşturduğu tabloları önemli bir etki alanı oluşturur (2).

Ayvazovski 1840 'da sanatsal birikimini güçlendirmek için ülke dışına gönderilmiştir . Dört yıl sürecek olan bu geziden önce, Baltık Filosu'nu betimlediği çalışmaları onun deniz savaşları konusunda da uzmanlaşmasını, dolayısıyla denizle bütünleşen sergileri ile ilgi çekici ve yeni bir odak noktası haline gelmesine neden olmuştur. İtalya, Portekiz, İspanya, Fransa, İngiltere, Hollanda ile Malta'yı da içeren bu yeni bilgilenme dönemi sırasında çağdaşı sanatçılarla yakınlaşma olanağı bulmuştur.

Roma, Venedik, Paris, Amsterdam gibi önemli merkezlerde açtığı sergiler büyük ilgi toplamıştır. Sanatçı İtalya'da sesini oldukça etkin bir biçimde duyurmuş, hatta Papa XVI. Gregory, Vatikan koleksiyonu için "Kaos" adlı yapıtını satın almıştır (3). O sıralarda İtalya'da bulunan çağın ünlü manzara ressamı Turner'ın olumlu eleştirileriyle de karşı karşıya kalmıştır (4).

Ülkesine dönüşünde kendisine, St. Petersburg Güzel Sanatlar Akademisi üyeliği verilmiş, Aynı yıl Bahriye Nezareti'ne 1. ressam olarak atanmıştır.

1845'de Rus Velihahtı Grand Dük Konstantin'le birlikte, Anadolu ve Yunan sahillerini de içeren bir geziye çıkan Ayvazovski, İstanbul'u da görüntüleyen pek çok çalışma ile geri dönmüştür.

1846'da sanat yaşamının 10. yılını kutlamasının ardından, aynı akademide profesör ünvanını almıştır.

1846-1848 yılları arasında Rus Filosu ile olan güçlü bağlarının yansıması olarak bir dizi donanma resmi gerçekleştirmiştir. 1848'deki Moskova Sergisi'nin ardından 1850'de, romantizmin son derece belirgin bir biçimde yansıtıldığı ünlü "10. Dalga" adlı yapıtını oluşturmuştur. 1853-1856 yılları arasındaki Kırım Savaşı pek çok batılı sanatçıyı olduğu gibi Ayvazovski'yi de etkilemiş, bu konuda tuvaler yapmıştır.

1857 yılı Ayvazovski için yine bir ödül yılıdır. Bu kez kendisine "Salon de Peinture" de açtığı kişisel sergi nedeniyle altın madalya ve Fransızlar'ın ünlü nişanı Legion D'honneur verilmiştir.

Ayvazovski, 1860'larda Kafkasya'da bulunmuş, çeşitli sergilerden sonra, 1869'da Süveyş Kanalı'nın açılışı nedeniyle Mısır'a gitmiştir. Mısır'da yaptığı Süveyş Kanalı resmi ile kanalı görüntüleyen ilk resim sanatçısı ünvanını kazanmıştır. 1872'de bu kez Nis ve Floransa'ya gitmiş, 1874 deki Türkiye gezisinden iki yıl sonra Floransa Sanat Akademisi üyeliğine getirilmiştir. Bundan sonra sanatçının yurt dışına yaptığı gezileri, sürekliliğini yitirmemiş, 1880'li yıllarda İstanbul'a kısa süreli ziyaretler yapmıştır.

1892'de New York ve Washington'a kadar uzanan gezisi ile yeni dünyayı da tanıma olanağı bulmuştur.

Yaşamı boyunca, doğduğu kasaba olan Feodosia'nın gelişmesi için çaba gösteren ve burada bir resim galerisi de kuran Ayvazovski yine bu kasabada, 1900 yılında tuvali başında öldüğünde ardında pek çok yapıt bırakmıştır (5).

AYVAZOVSKI'NİN KENTLERİ

Uzun yaşam ve sanat sürecini özetlemeye çalıştığımız Ayvazovski'nin Avrupa ve Amerika'nın pekçok kentini çeşitli nedenlerle gezdiği ve gördüğü anlaşılıyor. Sanatçı oldukça geniş bir yelpazeye yayılan bu izlenimlerini tuvallerinde ölümsüzleştirmiştir.

Günümüzde Ayvazovski'ye ve eserlerine ilişkin sayısı pek de fazla olmayan yayınlardan edindiğimiz bilgiler ve Osmanlı Saray Koleksiyonu'ndaki tabloları onun yaşamında önem kazanmış kentleri yada yerleşim birimlerini yeterince örneklemektedir. Amalfi, Atina, Feodosia, Girit, İstanbul, Kahire, Kronstadt, Malaga, Moskova, Napoli, Odessa, Revel, Rodos, Sivastapol, St. Petersburg, Valetta (6) ve Venedik bu kentlerden bazılarıdır.

Sanatçının tuvallerinde betimlenen kentler herhangi bir kent değildir. Örneğin; Çarlık Rusya'sının önemli bir kültürel merkezi olan St.Petersburg'un Ayvazovski'nin sanat yaşamındaki yeri de özeldir (7). Moskova ise ülkenin St. Petersburg'dan sonraki başkentidir. Öte yandan sanatçıya esin kaynağı olan İstanbul bir başka İmparatorluk merkezidir.Yapıları ve yaşantısıyla batılının imgelem gücünü de etkileyen egzotik doğunun simgesidir. Venedik, Avrupa'nın en önemli sanat ve kültürel merkezlerinden birisidir. Kentlere ilişkin bu değerlendirmeler çeşitlendirilebilir.

Bu kentler, tabloda mimari doku içindeki belirgin,bilinen bir yapı ya da yapılarla, mimari tipleriyle, örneğin; Moskova' da Kremlin, Kızıl Meydan çevresindeki yapılar, Mısır'da,Gize'deki Piramitler (Res. 1), İstanbul'da Sultanahmet ve Nusretiye Camileri, Çırağan ve Dolmabahçe Saraylarıyla, öteyandan Napoli'deki Vezüv Yanardağı'nda (Res. 2) olduğu gibi doğa elemanları ile hızlı bir biçimde algılanmaktadır.

Neden denize kıyısı olan kentler ?

Görüldüğü gibi sanatçının betimlediği kentlerin pekçoğu deniz yada nehir kıyısındaki yerleşim birimleridir. Sanatçı neden böyle bir kent dokusunu tercih etmiştir?

Ayvazovski bir deniz ve bir donanma ressamıdır. Birikimi ve uzmanlığı doğrultusunda aradığı ya da gördüğü deniz çevresinde doku oluşturmuş kentlerdir. Kentin denize açıldığı limanlar ise kimi zaman insanları birleştiren yada ayıran bir araçtır. O, romantik duyarlılığını böyle bir zeminde aktarmak istemiş olabilir. Ayrıca bu kentlerden kimileri de sanatçının görevi nedeniyle yaptığı seyahatlerde deniz yoluyla ulaştığı önemli merkezlerdir.

Öte yandan denizin, nehrin doğa ve kent ile birlikteliği ; daha çok bir deniz ressamı olarak tanınan sanatçının tuval üzerindeki yaratılarını, birikimini, kişisel yorumunu rahatlıkla ortaya koyacak uygun bir alt yapı oluşturmaktadır.

Kıyıda ki kent, denizin ve atmosferin; iklim ve günün değişen saatlerindeki durumunu yansıtmak için Ayvazovski'ye özgü renk ve ışığın kullanımına olanak sağlayacak ideal ve yeni bir bahanedir.

Bu anlatım biçimi içinde yerleşim birimi;gün ve ay ışığının farklı zaman ve atmosferdeki değişimleri içinde deniz yada bir akarsu ile bütünleşmektedir. Sanatçının ışığı, genellikle atmosferde yumuşak bir biçimde yaygınlaşarak denizin dalgalarını, kıpırtılarını şeffaflaştıran bir ışıktır (8).

Kompozisyon düzeni , tuvalde kentin yerleştirilişi

Bu betimlemelerde yerleşim birimi, kimi zaman deniz manzarasından öne çıkmayan, tuvali denizle paylaşan bir değer olarak orta veya arka planda yer alır.

Kimi örneklerde de arka planda zor seçilen kentle, ön planda silüet halindeki mimariler ve figürlerle bütünleşir.

Bazen kent, sadece ayrıntılarıyla betimlenmiş olan bir mimari ile simgeleşmektedir (Res . 3-4) . Bu yapılar doğru mimari notlarla verilmiştir.

Kent betimlemelerinde sanatçı, tuvali genellikle kendine özgü, alışılmış kompozisyon özellikleri çerçevesinde kullanmıştır. Gökyüzünün tuvalin dörtte üçünü kapladığı, ufuk çizgisinin de bu oran dikkate alınarak değerlendirildiği bir şemanın dışına pek çıkılmamıştır denilebilir.

Gemilerin ardarda dizilişi, tuvalin ön planına yerleştirilen tekneler , figürler ve buna benzer unsurlar kompozisyona boyut kazandıran değerlerdir.

Kent içinde figürler

Ayvazovki'nin kent içinde yer alan insan figürleri genellikle doğa ve kentin oluşturduğu bütünlük içindeki bireylerdir. Genellikle gözün başlangıçta zor algıladığı figürlerdir. Bu, onun deniz manzaralarında da görülen; doğanın acımasızlığı karşısında güçsüz, küçük insan anlatımıyla koşutluk gösterir . Ancak burada insan figürleri kompozisyon içinde ne kadar küçük betimlenirse betimlensinler, kent yaşamına çeşitli durum ve davranışlar içinde katılan bireylerdir.Yüzlerini net olarak göremeyebilirsiniz, ayrıntıları seçemeyebilirsiniz ancak ne yaptıklarını hatta hislerini yakalayabilirsiniz (Res.2) .Silüet olarak betimlendiklerinde dahi kompozisyonu tamamlamakta ve kent yaşamını yansıtmakta, dönemin giysileriyle kent insanın sosyal ve günlük yaşamına ışık tutmaktadırlar.

Kimi örneklerde de insan figürleri kompozisyon içinde ön planda ayrıntılı bir biçimde yerlerini almıştır. Burada söz konusu olan; kent içindeki insanların yaşantı biçimi, giyim tarzları ve davranışlarıdır. Kent, arka plandaki mimari ile hangi kent olduğunun işaretini verir (Res.4).

Farklı okullar, farklı değerlendirmeler

19.yüzyıl ikinci yarısında eserler veren, farklı okulların temsilcisi sanatçıların da kent görüntülerinden birkaç tablo ile sanatçıların aynı kentler üzerindeki farklı değerlendirmelere ulaştıklarını örneklendirmek istiyorum.

İlk örneklerimiz İtalyan Okulu'nu temsilcisi ve Sultan II Abdülhamid döneminde Osmanlı İmparatorluğu'nda Saray Ressamlığı yapan Fausto Zonaro'nun (1854-1929) "Venedik Görüntümü " (9) ile "Sa

hilde Genç Kız "(10) adlı yapıtlarıdır. Diğeri ise yine Osmanlı Sarayı'na eser veren, Avusturya Okulu'ndan Adolf Kaufmann'ın (1848-1916) " Haliç " adı ile bilinen bir betimlemesidir (11).

Zonaro'nun Venedik'leri (Res.5) Ayvazovski'nin Venedik' lerinden (Res.6) farklıdır. Zonaro'nun Venedik' leri gökyüzünün , denizin parlak ve canlı mavilerle, ışığın doğa üzerinde yarattığı tüm canlılıkla, renkli bir paletle betimlenen Akdeniz'in sıcacık atmosferli Venedik' idir.

Zonaro'nun"İstanbul Görünüm"leri de (12) ışık ve renk değerleri açısından benzeri bir anlatım içindedirler "Sandala binen Kadınlar" adlı yapıtında (13) olduğu gibi figürleri kente boyun eğmemiş, kent içinde ezilmemişlerdir. Kent dokusu içindeki, kenti hemen algılamamıza neden olan mimari unsurlar, yine doğru notlarla verilmiştir.

Adolf Kaufmann'ın İstanbul' u ise sanatçının daha çok kendi yaşadığı kuzey ülkelerinin solgun ışığı altında betimlenmiş bir kenttir. Figürlerde ayrıntılar önem kazanmıştır. Dokuyu oluşturan yapılar gerçeklere uygun olarak verilmiştir.

SONUÇ:

Görüldüğü gibi Ayvazovski'nin kent betimlemeleri tuvaldeki iç dinamiği,ışık ve renk değerleriyle kendine özgüdür.

Ayvazovski başlangıçta içinde bulunduğu kentlerden etkilenecek bu kentleri betimlemeye başlamıştır. Bir başka deyişle kent sanatçısı tutsak almıştır. Ancak kompozisyonların oluşumu sırasında ve tamamlandığında " kent mi sanatçıyı egemenliği altına almış , sanatçı mı kenti egemenliği altına almış?" sorusunun yanıtı artık " sanatçı" dır.

Sanatçı çevresine kendi istekleri ve birikimi çerçevesinde bir kimlik kazandırmıştır. Örneğin Venedik kendi doğasının içinde de varolan, ancak Ayvazovski'nin seçimi doğrultusundaki bir kesit yakalanarak sanatçının fırçasında daha sisli, durgun bir atmosfer içinde betimlenmiştir.

Zonaro'nun Venedik'i ise yine sanatçının kendi paleti ile bağlantılı bir seçim içinde ve yine kentin mevsimlere göre değişen görünümünden bir kesit yakalanarak betimlenmiştir. Önemli olan; kentin iki farklı atmosferde, sanatçının kendine uygun olan, üslubu ile örtüşen anının veya durumunun yansıtılmasıdır.Öyle anlaşılıyor ki artık kent sanatçının tutsağı olmuştur.

Ayvazovski'nin kentlerinde, kent dokusunu oluşturan mimarilerin betimlenmesinde gerçekçi yön ağırlıklıdır. Bu özellikleri nedeniyle de tablolar bir "belge", sanatçı ise "belgeselci"dir .

Bu tanımlama daha çok İstanbul için anlam kazanmaktadır. Kent korumacılığındaki yetersizlik ve yanlış uygulamalar sonucu doğal dokusu ile bütünleşen tarihsel ve özgün kimliğini gün geçtikçe yitiren kentlerde tarihsel çevreyi, sosyal yaşantısıyla günümüze , daha sonra da yarınlara taşıyan sanatçıların tablolarıdır. Bu anlamda ressam " geçmişçi öğretici"dir.

Belirtilen nedenlerle de Ayvazovski'nin romantik-gerçekçi kent tabloları, sanatçı- çevre diyalogunun,bu diyalogun sonuçlarının yüzyıl öncesinden günümüze taşınmış kanıtlarıdır.

NOTLAR:

- 1- Ayrıntılı bilgi için bkz. Sema Öner, Tanzimat Sonrası Osmanlı Saray Çevresinde Resim Etkinliği, İstanbul 1991, MSÜ Sos. Bil. Enst. Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı yayınlanmamış doktora tezi, s.96-104.
- 2- Nicolai Novouspensky, Aivasovsky, Londra-Leningrad, 1980, s.19; The Encyclopedia Americana "Aivasovskii" maddesi, C.1,1949,s.292; Sema Öner ,a.g.e. ,s.231-236 Sema Öner, "Milli Saraylar Tablo Koleksiyonu Işığında Ivan Konstantinoviç Ayvazovski(1817-1900) ve Osmanlı Sarayı " , Milli Saraylar 1993, s.107
- 3- Nicolai Novouspensky, a.g.e., s.8; Egon Schneieder, "Celebrates Russian marine painter I.K. Ayvazovsky in Malta in 1844", Malta, The Sunday Times, 9 October 1988,s.24; Sema Öner, a.g.m., s.107
- 4-Nicolai Novouspensky, a.g.e., s.8.
- 5-Nicolai Novouspensky, a.g.e. s, 5-17; Sema Öner, a.g.m. s.106-108.
- 6-Ayrıntılı bilgi için bkz; Egon Schneieder ,a.g.m.s.24;
- 7-Kıymet Giray, "Doğu'nun Venedik'i St. Petersburg ve Ayvasovski", Türkiyemiz, Mayıs 1996,Sayı 78, s. 38-45 (ing.s.46-49).
- 8-Sema Öner, a.g.m., s.117.
- 9- Fausto Zonaro, "Venedik", Tuval üzerine yağlıboya , 96x64 cm ,Milli Saraylar Tablo Koleksiyonu, Dolmabahçe Sarayı, Env.no.11/1459
- 10- Fausto Zonaro, " Rıhtımda Genç Kız", Tuval üzerine yağlıboya , 99x66 cm ,Milli Saraylar Tablo Koleksiyonu, Dolmabahçe Sarayı, Env.no. 13/24
- 11-Adolf Kaufmann, "Haliç" , Tuval üzerine yağlıboya, 113,5x76,5 cm , Milli Saraylar Tablo Koleksiyonu, Dolmabahçe Sarayı, Env.no. 11/1450.
- 12-Fausto Zonaro, " İstanbul Manzarası", Tuval üzerine yağlıboya ,97x48 cm ,Milli Saraylar Tablo Koleksiyonu, Dolmabahçe Sarayı, Env.no. 41/78.
- 13- Fausto Zonaro, "Sandala Binen Kadınlar ", Tuval üzerine yağlıboya , 83x56 cm ,Milli Saraylar Tablo Koleksiyonu, Dolmabahçe Sarayı, Env.no. 13/295

RESİMLER

1-I. K. Ayvazovski " Mısır'da Gize'de Piramitler, ", Tuval üzerine yağlıboya ,90x74 cm, Env. No.11/1161

2-I. K. Ayvazovski, " Vezüv Yanardağı , "1874 , Tuval üzerine yağlıboya , 167x129 cm ,Milli Saraylar Tablo Koleksiyonu, Dolmabahçe Sarayı, Env.no.11/1274.

3-I. K. Ayvazovski " Atina, Akropolis " , 1883, Rus Sanatları Müzesi , Kiev (N. Novouspensky, Ayvazovsky,Leningrad 1989, Res.84)

4-I. K. Ayvazovski," Oryantal Sahne (İstanbul'da Nusretiye Cami ve çevresi)",1846,tuval üzerine yağlıboya,45,5x37 cm,Cottage, Petrodvorets .(N.Novouspensky, Ayvazovsky,Leningrad 1989, Ill.18.)

5-I. K. Ayvazovski, " Venedik ", 1874, Tuval üzerine yağlıboya , 170x 130cm , Milli Saraylar Tablo Koleksiyonu, Dolmabahçe Sarayı , Env.no. 11/986.

6-Fausto Zonaro, "Venedik", Tuval üzerine yağlıboya , 96x65 cm , Milli Saraylar Tablo Koleksiyonu, Dolmabahçe Sarayı, Env.no.11/1459.

SANART ESTETİK VE GÖRSEL KÜLTÜR DERNEĞİ
ASSOCIATION OF AESTHETICS AND VISUAL CULTURE

constitutive member of the International Association for Aesthetics

İlgili Makama,

Sanart Derneğinin 1997 Yılında Ankara Odtü'de düzenlediği Uluslararası
'Sanat ve Çevre' Sempozyumunda Doç Dr. Sema Öner'in sunmuş olduğu
'AYVAZOVSKI İvan Konstantinovich – An Imperial Painter' başlıklı konuşması
bildiri kitabında yayınlanmak üzere işlem görmektedir.
Bilgilerinize saygılarımla sunarım.

Jale Erzen, Prof. Dr.
Sanart Derneği Başkanı

24.08.2001

TUESDAY OCTOBER 21
SALI 21 EKİM

SESSION 4
OTURUM 4

ENVIRONMENT AS CONTEXT
KAPSAM OLARAK ÇEVRE
Chair/Oturum Başkanı
Prof. Dr. Yıldırım Yavuz

- 9:30 Non-Autonomous Arts and Theatre in 1960-1970s Japan
1960-1970 Japonyasında Otonom Olmayan Sanat ve Tiyatro
Dr. Hiroshi Yamanaka, Dr. Yasushi Nagata, Shimichiro Osaki
- 10:15 Urban Space, Ethics, Body and Eroticism - Dr. Hasan Bülent Kahraman
Kentsel Mekan, Etik, Vücut ve Erotizm
- 10:45 Coffee Break - Kahve Arası
- 11:00 Brancusi's Ensemble at Tirju Jiu - Prof. Friedrich Toja Barn
Brancusi'nin Tirju Jiu'daki Heykel Grubu
- 11:30 Monument, Public Square, History - Sculptor Mehmet Aksoy
Anıt, Meydan ve Tarih
- 12:00 Art and Environment - The Contemporary Scene
Sanat ve Çevre - Bugünkü Görünüş
Anthony Heywood, Kate Hughes
- 12:30 Questions - Sorular
Lunch - Öğle Yemeği

SESSION 5
OTURUM 5

THE EARTH AND ITS MEMORY
YERYÜZÜ VE BELLEĞİ
Chair/Oturum Başkanı
Prof. Dr. Jonna Kuçuradi

- 14:15 Maps as Records of History - Prof. Dr. Günsel Renda
Tarih Belgeleri Olarak Haritalar
- 14:45 The Nostalgia of the Crab - Rene Rebetez
Yengecin Nostaljisi
- 15:15 An Exhibition on the Earth And Its Memory - Handan Börüteçene
Yeryüzü ve Belleği Sergisi Üzerine
- 15:45 Discussion - Tartışma
- 16:00 Coffee Break - Kahve Arası
- 16:15 Panel- Oturum:
Gallipoli Peace Park - Gelibolu Barış Parkı - Prof. Râci Bademli; Palatia-Marble
and Sculpture Workshops at Marmara Island - Marmara Adasında Antik Mermer
Ocakları ve Heykel Atölyeleri - Prof. Özer Kabas; The Cluster of Red Signs, Rock
Paintings in Finland - Kızıl İşaretler Demeti, Finlandiya'da Kayı Resimleri,
Antero Kare
- 17:15 Discussion - Tartışma
- 19:00 Dinner - Akşam Yemeği

SESSION 6
OTURUM 6

ART AND SURVIVAL
SANAT VE YAŞAMIN KORUNMASI
Chair/Oturum Başkanı
Dr. Emin Mahir Balcıoğlu

- 20:30 Presentation by Patricia Johanson, Environmental Artist
Re- envisioning Public Landscapes
Sunuş: Patricia Johanson, Çevre Sanatçısı
Kamuya ait Peyzajların Tekrar Düşünülmesi

PARALLEL SESSION 1
PARALEL OTURUM 1

ARCHITECTS' WALK AND TALK
MİMARLARIN KENT GEZİNTİSİ
Coordinator/Koordinatör:
Dr. Abdi Güzer

9:30-12:30

PARALLEL SESSION 2
PARALEL OTURUM 2

ENVIRONMENT AS IMAGE
İMGE OLARAK ÇEVRE
Chair/Oturum Başkanı
Dr. Kıymet Giray

11:00

An Empire's Painter - Ayvazovski's Townscapes
Bir İmparatorluk Ressamı
Ayvazovski'nin Kent Tabloları
Dr. Semra Öner

11:20

Ascherson School of Painting
Ascherson Resim Ekolü
Prof. Diletta Ruffig

11:40

The Specific Expression of Reality by Pirasmani
Pirasmani'nin Resimlerinde Gerçekliğin Özel İfadesi
Dr. Ergül Magnaşe

12:00

Secular Art - Sacred Nature
Laik Sanat - Kutsal Doğa
Dr. Ernest Wolf Gazo

12:30

Lunch - Yemek

PARALLEL SESSION 3
PARALEL OTURUM 3

ARCHITECTS' DISCUSSION AFTER WALK-TALK
ŞEHİR TURUNJAN SONRA MİMARLAR TARTIŞMASI
Chair/Oturum Başkanı:
Dr. Abdi Güzer

14:00 - 16:00

Discussants -

Ahmet Özgner, İhsan Bilgin, Burhan Karabulut,
Ayşe Orbay, Tevfik Tozkoparan, Mehmet Kütükcüoğlu,
Kerem Yazgan, James Wines, Franz Kaiser

PARALLEL SESSION 4
PARALEL OTURUM 4

ENVIRONMENT, CULTURE, IMAGE
ÇEVRE, KÜLTÜR, İMGE
Chair/Oturum Başkanı
Prof. Dr. Necdet Teymur

14:00

Sanata Esin Kaynağı ve Malzeme Olarak Bitkiler
Prof. Dr. İlçin Aslanboga

14:20

The Future of Art and the Future of Aesthetical Education
Dr. Erica Lazarova

14:40

Politika, Kültür, Çevre - Dr. Zeynep Yavaş Yılmaz

15:00

Woman Artists in Pakistan - Dr. Sahana Hashmi

15:20

Is Everything in Keeping - Hester Rieve

15:40

Coffee Break - Kahve Arası

SANAT VE ÇEVRE

Uluslararası Sempozyum ve Sanat Etkinlikleri

Düzenleyen: SANART / Türkiye'de Görsel Sanatları

Destekleme Derneği

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

20-22 Ekim, 1997

Ankara - TÜRKİYE

Hazırlayanlar:
Nilgün CAMGÖZ ve Susan HABİB
(Ankara, 1997)

Aykırı Kartografi **Paul Gunnar OLSSON**

Bilinmeyenin içerisinde yolumu nasıl bulurum ve bugüne kadar bilinmeyenden küçük bir bakış yakalamama olanak veren o görünmez ışık nasıl meydana gelmiştir? Güvenmenin gerçekte anlamı nedir?

Bildirinin anahtar soruları bunlardır. Biraz daha keskin bir biçimde ifade edersek: Dağlar ve nehirlerin fiziksel dünyasında değil, toplumsal yaşamda sorgulanmadan kabul edilen bir dünyada, bedenim beş duyusu kapsamında değil, kültürün altıncı duyusu ile yolumu nasıl bulurum?

Bu ürkütücü soruların yanıtı inanılmayacak kadar basit ve bundan dolayı da çok karmaşıktır: Biz yolumuzu görünmeyen görünmez haritaları yardımıyla ve pusulaların kuzey kutbunu gösteren manyetik ibreleriyle değil, sorgulanmadan kabul edilen "apriori"leri geçmişteki kabulleri ile buluyoruz. Bildirinin amacı, harita ve pusulanın, bu iki gemicilik aletinin nasıl yapıldığını bir az daha iyi anlamaktır.

Böyle bir anlayış arayışı, temsiliyetin klasik problemlerinden kaynaklanır. Bu nedenle bahis konusu olan, bir yandan oyma putların yapılmasına ve idollere tapınılmasına karşı ikili yasağıyla İkinci Emir'in yorumlanması, diğer yandan Tanrı adının saygısızca kullanılmasından başka bir şey değildir. Bugün yapılacak olan tartışma, yirmi beş yüzyıl öncesinde yapılmış olduğu gibi, yolumuzu hala varlıkları geometrinin teorileri ve isimlendirme pratiklerinin kombinasyonuna dayanan enstrümanlar aracılığı ile bulduğumuzdur. Farkında olmadan, adını koymasalar da, Plato, Filippo Brunelleschi ve Immanuel Kant, "Kartografik Anlayışın Eleştirisi" diye adlandırılması gereken anlayışın ortaya çıkışına katılmışlardır.

Bu tezi desteklemek için bildirinin büyük bir bölümünde yaşamlarını görünmeyen görünmez haritalar üzerinde çalışmaya adanmış yirminci yüzyıl sanatçıları Kazimir Malevich, Marcel Duchamp, Alberto Giacometti ve Mark Rothko'nun çalışmalarına göndermeler yapılacaktır.

Bir İmparatorluk Ressamı: I. C. Ayvazovsky'nin Yapıtlarında Kent Görünümleri **Sema ÖNER**

Bu bildiri ile ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında pek çok eser ortaya koyan ve deniz konulu yapıtlarıyla ünlenen Rus Resim Okulu'nun temsilcilerinden I. C. Ayvazovsky'nin (1817-1900) tuvalindeki kent görünümüne yer verilecektir.

Bir imparatorluk sanatçısı olarak Ayvazovsky'nin bilindiği gibi Osmanlı Sarayı ile de yakın bağlantıları vardı. Sanatçı, uzun yaşam ve sanat süreci içinde Sultan Abdülmecid, Abdülaziz ve II. Abdülhamid'in saltanat yıllarında İstanbul'a birçok kez gelerek Osmanlı Sarayı tarafından konuk edilmiş, saraya sunduğu tablolar ve yüzyıl sonunda İstanbul'da açtığı sergiler nedeniyle Osmanlı sultanları tarafından nişanlarla onurlandırılmıştır.

Ayvazovsky'nin konu ile ilgili seçilen yapıtları çoğunlukla Osmanlı Sarayı'na sunduğu tablolarındandır. Bu yapıtlar aracılığı ile sanatçının, döneminin kentlerini betimlerken ortaya koyduğu kişisel yorumu ve sanatçı-çevre ilişkisi örneklendirilecektir. Diğer taraftan sanatçının kent betimlemeleri, Osmanlı Sarayı'na eser veren çağdaş diğer batılı sanatçıların kent yorumları da dikkate alınarak değerlendirilecektir.

ART AND ENVIRONMENT

International Symposium and Art Events

Organized by SANART / Association for the
Promotion of Visual Arts in Turkey

Middle East Technical University

October 20-22, 1997

Ankara - TURKEY

Prepared by
Nilgün CAMGÖZ and Susan HABIB
(Ankara, 1997)

idiosyncratic performances into modernized, urbanized and homogeneous environment, has aimed to shake audience's preoccupation in relation to the modernity and reality.

Heretic Cartography **by Paul Gunnar OLSSON**

How do I find my way through the unknown and how is it constituted, that invisible light, which enable me to catch a glimpse of the hitherto unknown? What does it mean to trust?

These are the key questions I would like to pursue in my paper. Rephrased and little more pointed: How do I find my way, not in the physical world of mountains and rivers, but in the realm of the socially taken-for-granted, not in the matter of the five senses of body, but in the meaning of the sixth sense of culture?

The answer to these forbidding questions is unbelievably simple and therefore extremely complicated: We find our way with the help of invisible and with compasses whose directional needle points not to the magnetic north pole but to the a priorities of the taken-for-granted. The purpose of the paper is to understand a little better how these two navigational tools of map and compass are constructed.

The search for this type of understanding carries back to classical problems of representation. Thus, what is at issue is nothing less than the interpretation of the Second Commandment with its dual prohibition against the making of graven images and the worshipping of idols, on the one hand, and the profanation of God's name, on the other. The argument will be made that now - as well as twenty-five centuries ago- we find our way by means of instruments whose construction is based on a combination of the theories of geometry and the practices of naming. Without knowing it Plato, Filippo Brunelleschi, and Immanuel Kant all contributed to the foundation of what might be called a "Critique of Cartographic Reason".

To substantiate the argument, a major part of the paper will draw on the works of Kazimir Malevich, Marcel Duchamp, Alberto Giacometti and Mark Rothko - twentieth century artists who devoted their lives to the study of the invisible maps of the invisible.

An Empire's Painter: Townscapes in I. C. Ayvazovsky's Paintings **by Sema ÖNER**

This paper describes and interprets some townscapes in the paintings of I.C. Ayvazovsky (1817-1900), one of the representatives of the Russian Painting School, who brought forth numerous works of art in the second half of the nineteenth century and became well-known for his marine sceneries.

Ayvazovsky, as an artist of the empire is known to have close relationships with another empire's palace: the Ottoman. The artist visited Istanbul several times during his long life and long years of artistic production. He was hosted in the Ottoman Palace during the reign of Sultan Abdülmecit, Sultan Abdüaziz, and Sultan II. Abdülhamit. Furthermore, he was honored with medals by the Ottoman Sultans for his paintings which he presented to the palace and for his exhibitions which he opened in Istanbul during the last years of the century.

The main topic that is discussed here is Ayvazovsky's selected paintings which were presented to the Ottoman Palace. In these paintings, the artist depicted cities of his period. Through these works of art, the artist's personal interpretation of the environment

and artist-environment relationship will be illustrated. Furthermore, the artist's townscapes will be evaluated taking into consideration other contemporary Western artist's town interpretations in their paintings which were also presented to the Ottoman Palace during the same period.

Thoughts about "Art in Nature"
by Herman PRIGANN

In the search of another comprehension of nature and art. The search is not new. An elementary aspect of the collective artistic evolution was and is the representation of the dialogue with our inner and outer nature. The anesthetization of this dialogue is art, its object of contemplation and reflection is the nature of man and his existing and yet manipulable environment. In this oscillating process of our cultural history we are now confronted with a new background of questions: How is the antagonism nature versus culture, as a specific culturally practiced, collective way of thought to be overcome? How must the anesthetization of our dialogue look, that transforms this antagonism into a collaboration? Which would be one of the consequences?

Nature is the dance of evolution and entropy.

Culture is one of the dancers.

To make the laws of this dance transparent was and is a perspective of art. The culturally defined polarity between art and nature invites us to a dialogue if we contemplate both phenomena on the axis of signs-language-sounds, and imagine this axis as part of a circular movement that encompasses all the communicating aspects of the ecosystem earth. We contemplate our inner and outer world, that surrounds us as one that is accessible and communicating exclusively by and through the signs that rest and evolve in this context. Only in this connection we can speak of a dialogue between art and nature. The interpretation of the signs in this dialogue is the concern of art.

Art was and is a seismographic recording and representation of our experience and knowledge of nature. The pictures of its interpretation are codes of a dialogue with the outer realm, nature as an energetic process of change within the matter, and the inner realm, our psychic experience of being in this universal occurrence. In this sense art is the sign language that represents the understanding of our self relating to these contexts.

The yet decisive difference to the present representation of this dialogue - Art/Nature - lies in its new determined site. We could say that the classical form of expression was one that represented nature as appearance, and now this dialogue takes place in nature.

What follows then is that the ontological and scientific concept of nature in landscape represents itself in the sign language of art either as an object, sculptural site, or as a geoglyph. Otherwise considered, the historicity and materiality of landscape merge with art into a new expression of the perception of nature. Namely that we are an integral part of a permanent metamorphic process. From this experience of being safe in nature, appears in the realizations of this art an aesthetic of free circumstance. That is, these works in their respective actually experienced condition, are never finished. In them, the simultaneity of past, present and future can be experienced. Because these works contain as an aesthetic criterion their change in time, we can speak of an ecological aesthetic. The evolution of our knowledge about the contexts of human existence manifests itself on one side, while on the other side the power of entropy presents itself here as changing and